

**Doç. Dr.
C. Coşkun
Küçüközmen**

coskun.kucukozmen@ieu.edu.tr

2013'e Girerken

Değerli okurlar, bu yazımda sizlerle 2012'nin öne çıkan başlıklarına ilişkin yorumlarımı ve 2013 yılı beklentilerimi paylaşacağım. Bence 2012 yılının en önemli olayı Arap Baharı olarak bilinen ve Tunus'tan başlayarak Kuzey Afrika ve Ortadoğu bölgesine yayılan hareket olmuştur. Süreçte doğrudan yer almakla birlikte sürecin gidişatında rolü olan üç büyük bölge aktörü şüphesiz Türkiye, İran ve İsrail olmuştur. Tabii ki ABD, İngiltere ve Fransa'nın bu süreçteki rolleri bilinmektedir. Bu tür siyasi gelişmelerin ve olayların en belirgin özelliği çok kısa zamanda ülkelerin ekonomi ve finans dünyasını olumsuz olarak etkileyebilme gücüdür. Yaşanan gelişmeler karşısında Türkiye çevre ülkeler tarafından güvenli liman olarak görülmüş ve komşu ülkelerdeki karışıklıktan kaçanlar ülkemize adeta akın etmişlerdir. Bölge ülkeleri ile olan ticaretimi olumsuz etkilenirken yabancı sermayenin (sıcak para) ülkeyi terk etmemesi sıkıntılı dış finansman ve cari açık sorununu gündemin ilk maddesi olmaktan uzaklaştırmıştır. Başta AB ülkeleri olmak üzere birçok ülkenin kâbusu olan derecelendirme kuruluşlarının verdiği notlar açısından da Türkiye herhangi bir sıkıntı yaşamamıştır. Tabiri caizse Türkiye açık denizlerde rüzgârı arkasına alarak yoluna devam etmiştir.

Tüm bu gelişmeler karşısında biraz iyimser olsak da ihtiyatı elden bırakmamakta fayda var. Cari açık, sosyal güvenlik açığı, yurtiçi tasarrufların yetersizliği, teşviklere rağmen yatırımda ve üretimde yeterli atılımın gerçekleşmemesi halen baş ağrısına neden olabilecek türden sorunlar.

2012 yılı akaryakıt, doğalgaz ve elektrik fiyatlarının en çok arttığı yıllardan biri olarak hafızalarda kalacaktır. Nedeni Türkiye'nin enerjide yeterli kaynağa sahip olamaması, tehlikeli seviyede dışarıya bağımlılık ve enerji üzerine getirilen vergilerdir. Tüm bu etkenler doğrudan maliyete, nihai ürün fiyatlarına ve enflasyona yansımaktadır. Türkiye'nin enerji sorununu çözmesi kısa vadede mümkün görülmemektedir. Sorunlar kısa vadeli, günü kurtarma politikaları ile geçiştirilirken enerjideki geleceğimizin parlak olduğundan bahisle güneş-hava- su-kömür haberleri ile avunulmaktadır. Gerek yetkililer, gerek uzmanlar tarafından sorunlar sıkça dile getirilmesine rağmen uzun vadeli planlar olarak sunulan planların uygulamasına ilişkin hamleler ve alınan sonuçlar henüz bilinmemektedir. Artan doğalgaz (ve dolayısıyla

elektrik) bağımlılığımız ciddi boyutta arz ve fiyat riskine maruzdur. Bu çerçevede iyi tasarlanmış uzun vadeli sözleşmelere ihtiyaç vardır. Karşı taraf her zaman en az vererek en fazla alma eğilimindedir.

Bu süreci farklı stratejilerle lehimize çevirmek mümkündür. Başarının anahtarları farkındalık, öngörü ve tabii ki *bilgi*dir. 2012 yılının bir diğer önemli kilometre taşı Türk Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'nun yürürlüğe girmesidir. Bazı tasarım hataları neticesinde söz

konusu kanunlarda muhtelif düzeltmeler yapılmıştır. Zira bu üç kanunun kapsamı itibarıyla böyle bir sonuç doğal karşılanabilir. Ancak söz konusu üç kanunun kurumlar üzerine getire-

ceği maliyete rağmen ülkenin ticari ve finansal geleceği üzerinde olumlu etkisi olacağı aşikâr. Diğer taraftan İstanbul Altın Borsası ile Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nın İMKB çatısı altında birleştirilmesi ve neticede Borsa İstanbul olarak yeniden yapılanarak faaliyetini sürdüreceği olması bir başka önemli gelişme olarak değerlendirilebilir. 2012'den seçtiklerime

son olarak Asrın Soygunu diyebileceğimiz LIBOR skandalını ekleyelim ve gelelim 2013'te neler beklediğimize. 2013 yılı yeni bankacılık lisansı verilen bankaların faaliyetlerine ve sırada bekleyen giriş taleplerine tanıklık edecek. Dolayısıyla bankacılıkta rekabetin farklı boyutlara taşınma sinyallerini alabiliriz. Sermaye piyasalarının kendine yeni bir çeki düzen vermesi gerekiyor, bu konuda zorlayıcı hükümler içeren yeni kanunlar sermaye piyasası kadar ticari hayatı da derinden etkileyecek. Küresel kriz farklı kanallardan hissedilecek, özellikle ABD ve AB kökenli kararların etkilerini önceden kestirmenin mümkün olmayacağı süreçler yaşayacağız. Uluslararası büyük kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlarda rekabetçilik, şeffaflık, iş yapma kolaylığı, yenilikçilik ve diğer önemli konularda ilk elli ülke arasında yer almaya çalışacağız. Ancak bu konuda atılan adımların yeterli olmadığını da bu vesileyle ifade edelim. Değerli okurlar, Dr. Ali Tarhan'ın Gazetenizde bu hafta yer alan yazısının başlığı "Kassandra Sendromu". Dr. Tarhan yazısında "orta gelir tuzağındaki ülkelerin en önemli açmazları da aydınlarını suskunluğa itmelerinde veya ülkeden kaçırmalarında yatmaktadır. Böylece, ülkeyi bir adım daha ileri götürecek en büyük hazine bizzat ülke tarafından yok edilmektedir"

demektedir. Evet, Türkiye maalesef insan sermayesinden yeterince yararlanamamaktadır. Bu sorunun kronikleşmesi ülkeyi daha da olumsuz noktalara taşıyabilir.

Değerli okurlar, son olarak üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerle birkaç öneride bulunmak istiyorum. Finansal piyasalar ve kurumlar artık sertifikaya bakıyorlar. SPK lisanslarından tutun, CFA, iç denetim, risk yönetimi ve benzeri birçok alanda artık lisans veriliyor. Sınavları ağır ve çalışmayı gerektiriyor, hem de zaman geçirmeden. Zira tahminimce yakın bir gelecekte işe girmek için yapılacak sınava (mülakata) çağrılmanın ilk koşulu bu lisanslara sahip olmaktan geçecek. Okumayı bırakmayın, çevrenizde olup bitenleri anlamaya çalışın.

iyi değerlendirin, sağlığını koruyun, spor yapın ve ASLA SİGARA İÇMEYİN, içiyorsanız da HEMEN BIRAKIN. Sigarayı bırakmak için gereken en büyük destek hattı donanımınızda mevcut olup adına "irade" denilmektedir. Execute your irade.exe and quit smoking!

Değerli okurlar, hepinizin yeni yılını kutlarken 2013 yılının aramızdaki iletişimde başarılı bir yıl olmasını, anlayış ve hoşgörünün ön plana çıkmasını diliyorum. Hoşça kalın.